Program Penasihat Rangkuman Kewangan
Kuala Lumpur, 18 Januari 2010

Ucapan Alu-aluan oleh

Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

Saya amat berbesar hati untuk mengalu-alukan kedatangan anda semua ke Program Penasihat Rangkuman Kewangan (FIA). Meskipun landskap kewangan global sedang melalui perubahan besar dan ketika perbincangan untuk pembaharuan kewangan sedang diberikan pertimbangan yang sewajarnya, kepentingan agenda rangkuman kewangan juga perlu diberikan perhatian. Ini adalah penting dalam usaha mencapai pertumbuhan ekonomi mampan yang seimbang dan mewujudkan peluang pekerjaan yang lebih banyak.

Bank Negara Malaysia amat berbangga kerana dapat menjadi tuan rumah dan bersama-sama menganjurkan Program Penasihat-Penasihat Rangkuman Kewangan dengan Japan International Coopration Agency (JICA). Program ini bertujuan menyediakan suatu platform kepada pengamal daripada industri perkhidmatan kewangan untuk berkongsi pengalaman dalam pembangunan model perniagaan yang berjaya bagi rangkuman kewangan. Di samping itu program ini juga memberikan peluang kepada pengawal selia untuk berkongsi pengetahuan dan pengalaman tentang bagaimana untuk memperbaik persekitaran yang diperlukan untuk rangkuman kewangan termasuk pengaturan institusi dan memastikan keteguhan dan kestabilannya, seterusnya memastikan kelangsungannya.

Cabaran-cabaran dalam Pencapaian Rangkuman Kewangan

Krisis kewangan global yang diikuti dengan kelembapan ekonomi global pada tahun 2009 mempunyai implikasi terhadap agenda rangkuman kewangan. Gangguan dalam perjalanan pasaran kewangan telah menyebabkan perhatian tertumpu pada isu kestabilan kewangan. Selain itu, kemerosotan permintaan berikutan krisis kewangan dalam pasaran ekonomi utama mengakibatkan penguncupan dalam perdagangan dunia. Kemelesetan serentak yang berlaku berikutnya telah menjadikan keadaan lebih genting bukan hanya untuk memastikan sistem kewangan negara berdaya tahan dan berupaya menyerap kejutan luaran tetapi perhatian dan sumber yang mencukupi juga perlu disediakan bagi mencapai agenda rangkuman kewangan.

Persekitaran ekonomi dan kewangan antarabangsa kini dalam keadaan yang lebih baik. Walaupun dalam keadaan kestabilan ekonomi, rangkuman kewangan masih merupakan usaha yang mencabar. Pertama, jangkauan yang komprehensif diperlukan bagi merangkumkan golongan yang berpendapatan rendah dan kurang mendapat perhatian, memandangkan golongan ini umumnya dipisahkan dari segi geografi dan mempuyai tahap celik kewangan yang rendah. Kedua, institusi kewangan mikro perlu menjana pulangan yang mencukupi secara berterusan untuk menampung kos yang tinggi dalam menyediakan perkhidmatan tersebut dan kekurangan potensi bagi ekonomi ikut bidangan untuk terus berdaya maju. Ketiga, institusi kewangan tersebut juga menghadapi cabaran dalam memperoleh pendanaan yang mapan dan bersaingan.

Menyedari akan cabaran yang dihadapi dalam menangani isu ini bagi mencapai rangkuman kewangan, program ini yang telah bermula lebih daripada dua tahun yang lalu ialah hasil daripada cadangan yang saya buat pada mesyuarat Ketua-ketua Kerajaan Kerjasama Komanwel Langkawi untuk Commonwealth Partnership for Technology Management (CPTM) di Pulau Langkawi pada tahun 2007, yang membincangkan isu pembasmian kemiskinan melalui pembangunan modal insan. Tujuan program Penasihat Rangkuman

Kewangan adalah untuk mendedahkan pengamal dan pengawal selia dalam bidang rangkuman kewangan ini dengan idea yang praktikal melalui perkongsian pengetahuan dan pengalaman dalam membangunkan struktur institusi, mewujudkan persekitaran yang diperlukan dan meningkatkan celik kewangan. Idea dan pengalaman yang dikongsi kemudiannya boleh disesuaikan dengan keadaan setempat bagi meningkatkan rangkuman kewangan. Cadangan ini telah diterima baik oleh anggota dan telah menghasilkan program Penasihat Rangkuman Kewangan yang pertama kali diadakan di Lusaka, Zambia pada bulan April 2009. Kejayaan program sulung yang dianjurkan ini telah mendorong kepada program kedua yang dianjurkan di Malaysia dengan sokongan JICA. JICA telah lama terbabit dalam bina upaya di benua Afrika, dan kami menantikan kerjasama pada masa hadapan dalam membina sistem kewangan yang lebih terangkum.

Pengalaman Malaysia dalam Agenda Rangkuman Kewangan

Di Malaysia, komitmen terhadap agenda rangkuman kewangan terkandung dalam Akta Bank Negara Malaysia 2009 yang memasukkan rangkuman kewangan sebagai satu matlamat Bank Negara Malaysia. Dengan enakmen Akta pada bulan November 2009, Bank Negara telah memasukkan agenda rangkuman kewangan dalam perundangan bagi memastikan generasi pengurusan bank pusat pada masa hadapan akan terus menumpukan usaha untuk membangunkan sistem kewangan yang inklusif. Tambahan lagi, Bank Negara Malaysia sedang dalam proses merumuskan rangka tindakan baharu bagi sektor kewangan untuk dekad akan datang. Rangka tindakan ini juga akan memastikan pembangunan sistem kewangan yang lebih inklusif.

Langkah-langkah rangkuman kewangan yang diambil setakat ini telah menunjukkan kesan positif. Pada tahun 2009, kadar penembusan akaun deposit dan akaun pinjaman di Malaysia ialah masing-masing 3,300 akaun deposit bagi setiap 1,000 orang dewasa dan 1,100 akaun pinjaman bagi setiap 1,000 orang dewasa yang merupakan antara yang tertinggi di dunia. Tahap rangkuman kewangan yang tinggi ini adalah hasil daripada dasar bersungguh-sungguh untuk membina sistem kewangan yang progresif dan inklusif. Strategi yang dilaksanakan telah menghasilkan enam ciri sistem kewangan.

Pertama, persekitaran perniagaan yang membenarkan pelbagai rangkaian penyedia perkhidmatan kewangan untuk berkembang dan bersaing. Persekitaran ini telah menghasilkan institusi-institusi kewangan komersial dengan strategi berbeza yang berasaskan kekuatan mereka dan penyampaian pelbagai rangkaian produk dan perkhidmatan yang memenuhi pelbagai keperluan pelanggan dan perniagaan. Sistem kewangan ini juga termasuk institusi kewangan asing melalui beberapa siri langkah liberalisasi teratur dan juga pembangunan institusi kewangan, koperasi dan agensi Kerajaan yang melengkapkan institusi perbankan komersial tempatan. Pendekatan ini memanfaatkan keupayaan inovasi dan pelaksanaan oleh sektor swasta serta kepelbagaian dan kedinamikan pasaran yang kompetitif. Pada masa yang sama, Kerajaan berperanan sebagai pelengkap dalam memberi perkhidmatan kepada segmen yang kurang diberikan perhatian oleh sektor swasta.

Kedua, produk dan perkhidmatan perbankan asas yang dapat disediakan pada kos yang berpatutan. Pada bulan Februari 2005, Bank Negara Malaysia telah mengeluarkan garis panduan yang menghendaki semua bank menyediakan perkhidmatan perbankan asas tersebut. Garis panduan ini memberikan takrifan ciri-ciri akaun simpanan dan akaun semasa asas yang perlu disediakan oleh institusi perbankan komersial. Ini bertujuan untuk memastikan bahawa semua golongan masyarakat mempunyai akses kepada perkhidmatan deposit dan urus niaga asas. Selanjutnya, satu rangka kerja untuk

pembayaan mikro telah juga dirumus bagi membolehkan pembiayaan mikro disediakan oleh institusi kewangan kepada perusahaan mikro. Kadar pembiayaan mikro tidak dikenakan had supaya sepadan dengan kos pentadbiran yang lebih tinggi dalam menyediakan perkhidmatan tersebut kepada peminjam mikro. Ini bagi membolehkan institusi kewangan untuk terus berdaya maju dan mapan.

Ketiga, pelbagai saluran penyampaian telah diperkenalkan bagi memastikan akses yang meluas kepada perkhidmatan kewangan. Dasar Bank Negara (branching policy) telah menggalakkan institusi kewangan untuk mewujudkan rangkaian cawangan yang menyeluruh di seluruh negara bagi memastikan akses fizikal yang meluas kepada perkhidmatan kewangan. Pada tahun 2008, terdapat 9 cawangan bank bagi setiap 1,000 kilometer persegi dan 24 ATM setiap 1,000 kilometer persegi di Malaysia. Secara perbandingan, median global ialah 7 cawangan bank bagi setiap 1,000 kilometer persegi dan 15 ATM setiap 1,000 kilometer persegi. Institusi kewangan juga digalakkan untuk menerapkan teknologi yang boleh meningkatkan lagi penyampaian perkhidmatan kewangan. Pertambahan penggunaan internet dan perbankan bergerak juga telah memacu perpindahan kepada pembayaran elektronik dan telah meluaskan akses perkhidmatan kewangan di lebih banyak kawasan terpencil.

Keempat ialah mempertingkatkan celik kewangan dan perlindungan pelanggan. Dengan celik kewangan dan kesedaran yang bertambah, pengguna akan dilindungi daripada dieksploitasi oleh skim penipuan pinjaman dan pelaburan dan akan dapat membuat keputusan kewangan yang lebih bijak. Bagi melindungi hak pengguna, Rangka Kerja Perlindungan Pengguna telah dibentuk untuk meningkatkan piawaian penzahiran produk dan perkhidmatan kewangan, pelbagai mekanisme penyelesaian pertikaian dan untuk amalan saksama dalam kalangan penyedia perkhidmatan kewangan.

Bank Negara juga telah menubuhkan pusat perkhidmatan setempat untuk orang awam, yang memberikan khidmat nasihat tentang hal kewangan. Akhir sekali, Agensi Kaunseling dan Pengurusan Kredit telah ditubuhkan untuk memberikan kaunseling berkaitan dengan pengurusan kredit dan hutang untuk individu dan begitu juga untuk menyemai tabiat pengurusan wang yang bertanggungjawab.

Kelima, infrastruktur kewangan sokongan untuk memudahkan operasi institusi kewangan merupakan ciri penting sistem kewangan. Halangan untuk akses kepada pembiayaan ialah tiada sejarah kredit. Atas dasar ini, biro kredit telah ditubuhkan untuk mempertingkatkan akses kepada pembiayaan dengan cara menggalakkan peminjam untuk membina rekod kredit tersebut. Di Malaysia, Sistem Maklumat Rujukan Kredit Pusat atau CCRIS, telah menyediakan maklumat kredit melalui sistem dalam talian sejak tahun 2001. Terkini, pada bulan Julai 2008, Biro Kredit SME telah memulakan operasi untuk membantu SME membina rekod prestasi dan dengan itu menyediakan profil yang seimbang bagi kedudukan kredit SME dan seterusnya meningkatkan akses kepada pembiayaan mengikut terma yang lebih memuaskan.

Keenam, ahli profesional kewangan terlatih yang mencukupi adalah penting untuk prestasi sektor kewangan. Perkhidmatan kewangan ialah sebuah industri yang dinamik dan kompleks dengan inovasi produk yang pesat. Pengamal perkhidmatan kewangan perlu benar-benar berkelayakan, berkaliber dan berpengetahuan dalam kewangan teknikal bagi membolehkan mereka cemerlang dan menjana hasil dalam persekitaran yang lebih mencabar. Menyedari betapa pentingnya pembangunan modal insan dalam industri ini termasuk bidang tadbir urus korporat, pembangunan kepimpinan dan kewangan Islam, Bank telah mewujudkan beberapa pusat kecemerlangan pembelajaran untuk keseluruhan sektor perkhidmatan kewangan.

Penutup

Program Penasihat Rangkuman Kewangan ini ialah contoh perkongsian pintar yang disokong oleh pergerakan CPTM. Saya ingin mengambil peluang ini untuk mengucapkan terima kasih kepada CPTM dan JICA dan juga institusi-institusi sumber yang mengambil bahagian – Bank Rakyat Indonesia, National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARD) of India, Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM), SIRIM Berhad, Agro Bank dan Pergerakan Berkecuali – Pusat Kerjasama Teknikal Selatan-Selatan (NAM-CSSTC) atas sumbangan kepada program ini. Saya juga ingin mengalu-alukan anggota komuniti pembiayaan mikro dari Kenya, Malawi, Tanzania, Uganda dan Zambia ke program ini.

Saya harap anda semua akan mempelajari sesuatu yang berguna dan mendapat pengalaman berharga serta bergembira sepanjang anda berada di Malaysia.

Pelancaran Global Gerbang Kewangan Islam Thomson Reuters: "Pencapaian penting dalam membangunkan sistem kewangan Islam global yang lebih efisien dan bersepadu pada peringkat antarabangsa" Kuala Lumpur, 22 Februari 2010

Ucapan oleh

Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

Berlatarkan persekitaran ekonomi dan kewangan global yang lebih mencabar ini, kewangan Islam terus dinamik dengan inovasi yang berterusan dan pertumbuhan yang pesat seiring dengan momentumnya yang terus meningkat. Perkembangan ini bukan sahaja memperlihatkan daya maju dan daya tahan kewangan Islam, tetapi juga kemampuannya untuk kekal berdaya saing. Pengantarabangsaan kewangan Islam juga menyerlah pada dekad ini apabila jangkauannya diluaskan dalam usaha memberikan perkhidmatan kepada masyarakat global. Pembangunan pesat pasaran kewangan Islam dan sokongan arkitektur kewangan Islam antarabangsa serta trend ke arah liberalisasi yang lebih meluas telah menggalakkan integrasi kewangan Islam dalam sistem kewangan antarabangsa.

Pelancaran Gerbang Kewangan Islam (Islamic Finance Gateway) oleh Thomson Reuters pada hari ini sememangnya merupakan satu usaha yang amat dialu-alukan. Akses yang tepat pada masanya kepada pelbagai maklumat penting tentang kewangan Islam termasuk terma dan struktur produk serta keputusan Syariah akan menyumbang dalam menghasilkan pasaran kewangan Islam yang lebih telus. Sebagai platform untuk penemuan harga, gerbang ini akan menyumbang ke arah pelbagai pasaran kewangan Islam yang berfungsi dengan cekap di seluruh dunia. Gerbang ini juga akan memupuk pemahaman antarabangsa yang lebih mendalam tentang amalan kewangan Islam dalam pelbagai pasaran kewangan Islam.

Saya telah dimaklumkan bahawa Gerbang ini akan turut memasukkan dalam kandungannya pangkalan data resolusi Syariah oleh Akademi Penyelidikan Syariah Antarabangsa (International Shariah Research Academy, ISRA) berikutan memorandum persefahaman antara Thomson Reuters dengan ISRA yang akan ditandatangani pada hari ini. ISRA ditubuhkan pada tahun 2008 untuk menyediakan platform bagi interaksi dan perbincangan yang lebih meluas antara para pengamal, cendekiawan, pengawal selia dan ahli akademik dalam bidang Syariah dan untuk menggalakkan penyelidikan gunaan terhadap isu-isu semasa dalam kewangan Islam. Usaha ISRA telah menyumbang ke arah pengharmonian dalam pentafsiran Syariah dan seterusnya penstandardan aplikasi dan amalan Syariah dalam kewangan Islam. ISRA kini merupakan wadah pengetahuan yang penting bagi pendapat Syariah atau fatwa. Oleh itu Gerbang Kewangan Islam Reuters berpotensi menjadi wahana penting bagi penyebaran maklumat bermutu tinggi tentang kewangan Islam di seluruh dunia.

Dalam melaksanakan fungsinya untuk mengumpul maklumat tentang kewangan Islam, Gerbang ini akan memaparkan nadi industri perkhidmatan kewangan Islam global yang dinamik. Peningkatan aliran maklumat merentas sempadan dalam masa nyata (real time) akan turut memperkukuh trend pengantarabangsaan kewangan Islam. Kini tahap penyertaan asing dalam pasaran kewangan Islam semakin menggalakkan, lantas meningkatkan aliran merentas sempadan dalam sistem kewangan Islam antarabangsa. Peningkatan aliran maklumat ini akan membolehkan pemerolehan dana di banyak negara dan seterusnya jumlah pelabur akan bertambah. Liberalisasi juga menghasilkan penyertaan lebih banyak institusi asing dalam negara, lantas mempelbagaikan peserta dalam sistem kewangan Islam. Secara kumulatif, perkembangan ini memperkukuh

lagi hubungan kewangan antarabangsa antara negara dan menyumbang ke arah pengagihan sumber yang lebih efisien merentas sempadan.

Krisis kewangan global baru-baru ini telah menyerlahkan risiko yang berkait dengan globalisasi kewangan. Oleh itu, kualiti globalisasi kewangan dalam kewangan Islam turut memainkan peranan penting dalam proses pengantarabangsaannya. Saya akan menyentuh dua aspek globalisasi kewangan dalam kewangan Islam. Pertama, kewangan Islam adalah lebih terangkum dari segi jangkauannya bukan sahaja dari aspek penyertaan negara maju tetapi juga penyertaan negara yang sedang pesat membangun, khususnya Asia dan Timur Tengah. Ini akan menghasilkan kepelbagaian dan mengelakkan risiko yang berpunca daripada terlebih tumpuan dalam negara tertentu. Dengan prospek pertumbuhan yang secara relatif lebih menggalakkan dalam negara sedang pesat membangun, pengukuhan kesalinghubungan ekonomi dan kewangan dalam kalangan negara sedang pesat membangun akan saling memperkukuh prospek ini. Peranan kewangan Islam yang makin menyerlah dalam merangkumkan pelbagai negara sedang pesat membangun, di samping mengeratkan hubungannya dengan negara maju akan memudahkan lagi proses globalisasi ini.

Aspek kedua ialah berkaitan dengan interaksi global semasa yang semakin pesat dalam kalangan masyarakat antarabangsa untuk memacu agenda reformasi kewangan. Sebagai sebahagian daripada proses ini, interaksi seperti ini perlu diperluas agar mencakupi entiti penetapan piawaian kehematan bagi kewangan Islam, memandangkan kewangan Islam merupakan komponen yang semakin berkembang dalam sistem kewangan antarabangsa. Selain perlunya diberi pengiktirafan terhadap piawaian kehematan yang dikeluarkan oleh Lembaga Perkhidmatan Kewangan Islam (Islamic Financial Services Board, IFSB), kesedaran juga perlu disemai dalam kalangan masyarakat antarabangsa tentang implikasi piawaian baharu yang diperkenalkan terhadap sistem kewangan Islam. Langkah ini penting memandangkan kestabilan kewangan global merupakan aspirasi yang perlu dikongsi bersama.

Akhir sekali, pelancaran Gerbang Kewangan Islam oleh Thomson Reuters pada hari ini menandakan satu lagi pencapaian penting dalam perkembangan kewangan Islam di persada antarabangsa. Portal maklumat dan perdagangan yang begitu komprehensif bagi penyertaan asing dan domestik dalam sistem kewangan Islam seperti ini akan menyumbang ke arah kecekapan dan keberkesanannya sebagai satu bentuk pengantara kewangan. Oleh itu, saya ingin merakamkan ucapan tahniah kepada Thomson Reuters atas pelancaran global Gerbang Kewangan Islam secara rasmi.

Majlis Syarahan Global Pertama
Forum Rasmi Institusi Monetari dan Kewangan
Frankfurt, 1 Mac 2010

Ucapan oleh

Tan Sri Dato' Sri Dr. Zeti Akhtar Aziz
Gabenor, Bank Negara Malaysia

Saya amat berbesar hati kerana berada di Frankfurt untuk menghadiri mesyuarat Forum Rasmi Institusi Monetari dan Kewangan (OMFIF) yang julung-julung kali diadakan dan menyampaikan ucapan pada syarahan pertama petang ini di Goethe University.

Sekarang merupakan masa yang penting bagi penggubal dasar dan industri kewangan. Ketika kita melangkah keluar daripada kancah krisis kewangan antarabangsa terburuk dalam beberapa dekad ini, masih terdapat beberapa isu yang belum diselesaikan. Pemulihan ini telah memberikan tumpuan terhadap strategi keluar dan pencarian penyelesaian kekal yang akan meletakkan sistem kewangan pada asas yang lebih kukuh. Isu-isu ini dipertimbangkan semasa tempoh keadaan yang luar biasa. Apa yang menjadi kebimbangan ialah keadaan ini mungkin akan sangat mempengaruhi hala tuju agenda pembaharuan dengan implikasi jangka sederhana dan panjang yang boleh menghalang penemuan penyelesaian yang akan membawa kita ke jalan kestabilan dan pertumbuhan yang berterusan.

Ucapan saya petang ini akan tertumpu pada tiga trend yang semakin penting dalam ekonomi global dan sistem kewangan antarabangsa serta implikasinya dalam kita bergerak maju dalam era pascakrisis ini. Pertama, rantau Asia semakin penting dalam ekonomi global; kedua, pembaharuan pengawalseliaan antarabangsa yang meluas seperti yang dijangkakan oleh komuniti antarabangsa; dan ketiga, pertumbuhan pesat kewangan Islam dan integrasinya dengan sistem kewangan antarabangsa. Trend ini dijangka menjadi lebih nyata selepas krisis kewangan global.

Ekonomi Asia dan global

Selepas mengalami satu daripada krisis ekonomi terburuk dalam sejarah moden, ekonomi global kini berada dalam landasan pemulihan tetapi momentum pertumbuhan dilihat tidak sekata. Peralihan global sedang berlaku disebabkan oleh pertumbuhan tidak sekata yang semakin ketara antara ekonomi maju dengan ekonomi sedang pesat membangun lantas menyebabkan perubahan dalam bentuk ekonomi global. Ini bukan sahaja akibat daripada faktor berkaitan krisis tetapi juga disebabkan oleh faktor struktur yang sedia wujud sebelum krisis lagi.

Kita telah melihat pelaksanaan langkah-langkah luar biasa dan belum pernah diambil oleh ekonomi maju untuk mengembalikan semula kestabilan dan fungsi sistem kewangan, dan juga untuk membendung kesan daripada krisis kewangan terhadap ekonomi. Walaupun bencana yang besar dapat dielakkan, pemulihan dalam ekonomi maju terus bergantung pada sokongan dasar dengan faktor-faktor berkaitan struktur masih belum dapat ditangani. IMF mengunjurkan pertumbuhan ekonomi maju bagi tempoh 2009 hingga 2014 sebanyak 1.3% setahun, yang merupakan separuh daripada pertumbuhan yang dicapai dalam tempoh 2000 hingga 2008.

Pada amnya, ekonomi sedang pesat membangun, khususnya rantau Asia, mencatat pertumbuhan yang lebih kukuh. Beberapa faktor penting telah membolehkan peningkatan lebih pantas dan kukuh ini. Pertama, fleksibiliti dasar untuk melaksanakan rangsangan monetari dan fiskal. Kedudukan fiskal yang kukuh dan tahap hutang awam yang secara relatif rendah

telah membolehkan banyak negara di Asia melaksanakan langkah rangsangan fiskal yang lebih besar. Kedua, sektor kewangan di rantau ini berada dalam kedudukan yang kukuh lantas dapat mengelakkan daripada sebarang gangguan penyaluran kredit kepada sektor swasta. Rantau ini telah mendapat manfaat daripada pembaharuan kewangan dan pembangunan infrastruktur kewangan domestik sedekad yang lalu. Sistem kewangan di Asia terus berdaya tahan sepanjang tempoh kegawatan kewangan global ini. Ini merupakan faktor penting dalam meneruskan pemulihan ekonomi untuk menyokong aktiviti ekonomi sektor swasta domestik apabila langkah-langkah fiskal ditarik balik secara beransur-ansur. Ketiga, sektor isi rumah dan korporat tidak mempunyai tahap keberhutangan yang terlalu tinggi dan oleh itu berada pada kedudukan yang lebih baik untuk meneruskan aktiviti penggunaan dan pelaburan. Keempat, peningkatan dalam perdagangan antara rantau telah menyokong pemulihan aktiviti perdagangan serantau. Ini diperkuat lagi oleh permintaan dalam negeri di rantau ini yang semakin kukuh.

Walaupun sumber pertumbuhan dalam negeri semakin penting, sektor perdagangan masih lagi penting meskipun terdapat perubahan yang nyata dalam corak perdagangan sekarang. Perdagangan antara ekonomi sedang pesat membangun telah pun meningkat dan trend ini paling ketara dalam kalangan ekonomi sedang pesat membangun di Asia. Perdagangan antara negara di rantau Asia telah meningkat daripada 32% daripada jumlah eksport pada tahun 1995 kepada purata 50% pada tahun 2008. Liberalisasi perdagangan yang pesat di seluruh Asia telah meningkatkan akses kepada pasaran. Paras pendapatan yang semakin tinggi di rantau Asia yang mempunyai lebih separuh daripada penduduk dunia telah membentuk pasaran yang besar. Peningkatan dalam permintaan penggunaan ini telah membawa kepada pembangunan sektor runcit moden yang meluas di seluruh rantau ini.

Ekonomi sedang pesat membangun dijangka berkembang pada kadar yang lebih tinggi untuk tempoh lima tahun akan datang berbanding tempoh sebelum krisis pada tahun 2000 – 2008, hasil sokongan asas-asas ekonomi yang lebih kukuh. IMF mengunjurkan ekonomi sedang pesat membangun di Amerika Selatan, Timur Tengah, Afrika dan Asia akan berkembang pada purata 6.1% pada tempoh 2010 - 2014, lebih tinggi daripada tempoh 2000 - 2009. Prospek Asia pada tempoh ini akan terus cerah disebabkan oleh beberapa faktor struktur. Pertama, Asia mempunyai struktur demografi yang menggalakkan dengan penduduk yang secara relatif muda dan lebih cenderung berbelanja. Kadar simpanan di Asia yang tinggi juga membolehkan peningkatan permintaan perbelanjaan memandangkan lebihan adalah lebih daripada mencukupi untuk membiayai aktiviti pelaburan yang diperlukan. Dalam pada itu, pengantaraan kewangan di Asia semakin giat bagi memenuhi keperluan pembiayaan baharu sektor isi rumah dan perniagaan.

Dalam dekad kebelakangan ini, terdapat integrasi kewangan yang semakin meningkat. Integrasi kewangan ini akan menghasilkan lebih banyak penggunaan semula yang lebih cekap simpanan penduduk Asia dalam bentuk pelaburan di Asia. Dianggarkan bahawa rantau Asia perlu melabur sebanyak kira-kira USD8 trilion dalam pembangunan infrastruktur untuk tempoh sepuluh tahun akan datang. Penyaluran secara berkesan simpanan penduduk Asia yang besar kepada aktiviti pelaburan yang produktif di rantau ini pasti akan menyokong pembangunan dan pertumbuhan rantau ini yang lebih pesat. Hubungan ekonomi dan kewangan juga telah dijalin dengan ekonomi sedang pesat membangun di rantau lain lantas saling memperkukuh prospek pertumbuhan ekonomi global. Ini seterusnya akan menyumbang ke arah pertumbuhan global yang lebih seimbang. Hasilnya, tumpuan kuasa ekonomi global akan menjadi lebih sekata.

Pembaharuan pengawalseliaan antarabangsa

Saya akan beralih pula kepada pembaharuan pengawalseliaan kewangan.

Skala, skop dan kos krisis kewangan global yang ketara telah menyebabkan kerajaan dan pihak berkuasa pengawalseliaan di seluruh dunia merumuskan satu agenda paling

agresif dalam pembaharuan pengawalan kewangan yang pernah dilihat kebelakangan ini. Pembaharuan yang dibuat ini sebenarnya hampir sama dramatik dengan peristiwa yang mencetuskannya. Khususnya, impak yang mungkin timbul daripada pembaharuan ini dalam pentakrifan semula landskap kewangan pada masa hadapan adalah besar, dengan implikasi yang lebih meluas bagi persaingan, inovasi dan akhirnya terhadap seluruh aktiviti ekonomi.

Pastinya, langkah mengukuhkan pengawalan kewangan merupakan satu matlamat penting. Malah, keperluan untuk mempertingkat bentuk pengawalan kewangan sememangnya sudah dipersetujui. Bagi banyak ekonomi sedang pesat membangun – yang pastinya di Asia - pengukuhan pengawalan dan penyeliaan kewangan serta pembangunan sistem kewangan merupakan keutamaan yang penting, terutamanya dalam dekad kebelakangan ini dan lama sebelum tercetusnya krisis. Agenda penyelesaian kami tidak pernah berubah sejak krisis bermula. Sebaliknya, ia telah mempertajam tumpuan kami dalam merumuskan langkah-langkah untuk menempatkan sistem kewangan kami pada asas yang lebih kukuh.

Krisis ini telah membawa perhatian kepada beberapa isu penting yang menuntut tindak balas pengawalseliaan yang pelbagai. Walau bagaimanapun, tahap persetujuan bagi spektrum pembaharuan yang disyorkan oleh komuniti antarabangsa adalah berbeza. Namun, terdapat kata sepakat yang jelas dalam beberapa perkara. Terdapat persetujuan bahawa rangka kerja pengawalseliaan perlu lebih responsif kepada risiko. Bersama-sama itu juga, terdapat persetujuan untuk meningkatkan dengan nyata pengurusan risiko dalam institusi kewangan dan mengukuhkan peranan penyelia dalam memantau kesilapan institusi kewangan. Keperluan untuk meningkatkan tahap jaringan keselamatan, khususnya dalam pengaturan sokongan mudah tunai dan insurans deposit, juga telah diterima secara meluas sebagaimana keperluan bagi penzahiran dan ketelusan yang lebih tinggi, khususnya bagi item luar kunci kira-kira. Kesemua ini juga merupakan tumpuan kebanyakan pihak berkuasa ekonomi sedang pesat membangun di Asia ketika kami bersedia untuk memodenkan sistem kewangan selepas krisis kewangan Asia.

Terdapat juga perbincangan yang hangat mengenai bidang lain dalam kalangan komuniti antarabangsa. Pertama, berkaitan dengan tahap keseimbangan pengawalan. Krisis yang berlaku telah menunjukkan bahawa disiplin pasaran perlu dilengkapi oleh pengawalan. Walau bagaimanapun, persoalan tertumpu pada sejauh mana sokongan terhadap pengawalan yang lebih tinggi. Patutkah kekangan pengawalseliaan dikenakan terhadap saiz, hutang dan aktiviti institusi kewangan? Ini tentunya mempunyai implikasi yang besar terhadap peranan sektor kewangan dalam keseluruhan ekonomi. Kebimbangan utama terhadap pembaharuan sebegini ialah sama ada ia akan dapat menghasilkan kestabilan kewangan yang lebih baik melangkaui asas dan perubahan yang dirumuskan khas terhadap arkitektur pengawalseliaan. Ia juga membangkitkan persoalan sama ada ia akan meningkatkan kos pengantaraan kewangan dengan ketara.

Tumpuan utama perbahasan antarabangsa sekarang ialah cadangan mengehadkan saiz institusi. Cadangan ini masih belum terbukti berkesan dalam mengurangkan risiko sistemik. Pengalaman Australia dan Kanada yang mempunyai sistem perbankan yang sangat tertumpu menunjukkan bahawa kawalan risiko sistemik tidak begitu berkaitan dengan saiz, sebaliknya lebih berkaitan dengan keberkesanan pengurusan risiko dan penyeliaan terhadap institusi yang besar.

Malaysia bersetuju dengan pandangan ini. Berikutan krisis kewangan Asia, langkah-langkah diambil untuk mempercepat penggabungan sektor perbankan kami bagi mewujudkan institusi yang lebih besar dengan keupayaan yang lebih tinggi bukan sahaja untuk beroperasi secara berkesan dalam sistem kewangan domestik bahkan merentas sempadan negara. Tumpuan utama adalah untuk memberi penekanan pada pelaburan bagi meningkatkan keupayaan mengurus risiko bukan hanya oleh barisan pengurusan tetapi juga lembaga pengarah institusi. Ada

kemungkinan sekatan *artificial* terhadap saiz dan skop boleh menyebabkan risiko sistemik beralih kepada rangkaian institusi lebih kecil dan ini secara kolektif boleh menyebabkan tahap risiko sistemik yang sama.

Ekonomi sedang pesat membangun mempunyai minat yang mendalam dalam arah pembaharuan ini. Bagi ekonomi sedang pesat membangun di Asia, sistem perbankan kekal sebagai komponen sistem kewangan terbesar. Pembaharuan pengawalseliaan dan perundangan secara amnya menumpukan pada tadbir urus yang berkesan dan keupayaan pengurusan risiko yang setara. Di Malaysia, nisbah hutang sistem perbankan adalah kurang daripada 11 kali, manakala nisbah modal wajaran risiko pula pada 14.1%, dengan modal kumpulan 1 pada 13.6%.

Sama pentingnya ialah struktur insentif yang tersedia untuk institusi kewangan sedemikian, tahap ketelusan dan penzahiran, pengawasan berkesan dan bersifat berpandangan jauh oleh pihak berkuasa dan pengaturan keinstitusian untuk mendapatkan penyelesaian berkesan bagi institusi yang bermasalah yang memudahkan jalan keluar secara teratur bagi institusi berkenaan.

Akhirnya, pertimbangan untuk membuat pembaharuan yang wajar seharusnya tidak mengabaikan matlamat utama pengawalan. Perlu disedari bahawa matlamat utama adalah untuk mencapai kestabilan kewangan dengan matlamat akhirnya adalah untuk mencapai pertumbuhan mapan dan kemakmuran bersama. Kos pengawalseliaan yang tinggi dan beban yang bertambah terhadap proses pengantaraan akan memberi kesan terhadap aktiviti ekonomi dan tidak banyak membantu dalam mengubah tabiat pengambilan risiko yang merupakan penyebab utama krisis. Perlu ada pemahaman dari pelbagai dimensi tentang kesan langkah-langkah yang dicadangkan, termasuk bagaimana ia akhirnya akan mempengaruhi tindak balas institusi. Cabaran untuk membuat penilaian pada peringkat global adalah sukar tetapi tindak balas dasar perlu berjaya mencapai matlamatnya bagi mengelakkan akibat yang tidak diingini yang pada hakikatnya sukar untuk dipulihkan tanpa membebankan sistem kewangan.

Perkara penting kedua yang dibincangkan menekankan bentuk rangka kerja institusi untuk kestabilan kewangan. Isu utama tertumpu pada peranan bank pusat dalam kestabilan kewangan dan sama ada perlunya pihak berkuasa penyeliaan tunggal atau berbilang. Memandangkan bank pusat merupakan pemberi pinjaman terakhir apabila berlakunya sesuatu krisis, bank pusat sentiasa berada di barisan hadapan untuk bertindak bagi mengembalikan kestabilan. Walaupun tiada satu persetujuan umum berhubung dengan struktur optimum fungsi penyeliaan, sistem kewangan diakui semakin kompleks dan saling berkaitan, dan sama ada sesebuah negara menerima pakai model bersepadu atau model yang dikendalikan mengikut sektor, penyelarasan berkesan adalah kritikal untuk menyokong penilaian keseluruhan pendedahan risiko dalam sistem kewangan. Tambahan pula, kemungkinan berlakunya arbitraj pengawalseliaan perlu dielakkan.

Faktor lain yang menyokong bank pusat untuk memainkan peranan fungsi penyeliaan perbankan ialah kecekapan penggunaan maklumat terutamanya dalam pengurusan krisis secara berkesan. Kefahaman yang diperoleh daripada analisis ekonomi dan operasi pasaran yang dibuat oleh bank pusat untuk mencapai objektif dasar monetari juga menyumbang dengan ketara ke arah penyeliaan kewangan berdasarkan maklumat. Ini termasuk memberikan kefahaman yang lebih mendalam mengenai potensi melaksanakan langkah-langkah kehematan makro sebagai sebahagian daripada tindak balas penyeliaan. Struktur penyeliaan yang dipilih perlu membuktikan ia mampu bertindak balas dan berfungsi secara berkesan seiring dengan persekitaran yang pantas berubah. Kapasiti dan keupayaan pihak berkuasa dari segi kaliber, kemahiran dan kepakaran perlu sentiasa dipertingkat seiring dengan perkembangan baharu dan lebih kompleks. Bagi kebanyakan ekonomi sedang pesat membangun, tenaga kerja mahir terbesar selalunya tertumpu di bank pusat.

Malaysia telah menerima pakai pengaturan keinstitusian dengan tanggungjawab menyelia sektor perbankan dan insurans terletak pada Bank Negara Malaysia. Pengaturan ini telah memberi manfaat yang besar buat Malaysia, tidak kira semasa keadaan normal mahupun semasa krisis. Ini sebagaimana ditunjukkan semasa berlakunya krisis kewangan Asia dan pergolakan pasaran baru-baru ini. Semasa krisis, pengaturan ini telah membolehkan Bank menggunakan dengan pantas pelbagai set kemahiran kritikal, pengalaman dan maklumat yang ada lantas membolehkan keputusan dan tindakan segera diambil. Bank juga telah memanfaatkan proses, struktur dan hubungan dalaman yang sedia ada semasa keadaan normal sebagai sebahagian daripada fungsi penyeliaan bersepadunya.

Kewangan Islam, pertumbuhan dan kestabilan global

Ketika isu yang dinyatakan di atas terus dibincangkan oleh masyarakat antarabangsa, sistem kewangan Islam global terus berkembang dan tidak banyak terjejas. Ini telah menarik minat yang mendalam terhadap kewangan Islam. Kini, kewangan Islam telah berkembang dengan pesat untuk menjadi komponen sistem kewangan antarabangsa yang berdaya maju dan berdaya saing. Susulan krisis kewangan global, perbincangan kini semakin tertumpu pada peranan yang boleh dimainkan oleh kewangan Islam dan sumbangannya terhadap kestabilan kewangan global serta dalam menyokong pertumbuhan ekonomi keseluruhan.

Kewangan Islam adalah berlandaskan Syariah, iaitu undang-undang Islam yang menghendaki urus niaga kewangan Islam diasaskan kepada aktiviti ekonomi sebenar, yang dengan itu memastikan terdapat hubung kait yang erat antara aliran kewangan dengan aliran produktif. Prinsip asas ini merujuk kepada fungsi perbankan asas dalam menyediakan perkhidmatan kewangan yang menambah nilai kepada ekonomi benar. Oleh itu, aliran kewangan dalam kewangan Islam didasari oleh pengembangan aktiviti produktif yang sebenar. Pengaturan sebegini juga mengelakkan pendedahan berlebihan kepada risiko yang berkaitan dengan pengambilan pinjaman yang keterlaluan. Kedua, kewangan Islam adalah berdasarkan pada perkongsian keuntungan dan risiko. Urus niaga kewangan Islam secara jelas mentakrifkan pengaturan pada peringkat permulaan lagi dan memberi insentif untuk institusi kewangan Islam menjalankan usaha wajar (due diligence) yang bersesuaian bagi memastikan keuntungan adalah setimpal dengan risiko yang diambil. Aspek tadbir urus dan pengurusan risiko amat ditekankan dalam pengaturan ini. Khususnya, kontrak sebegini menuntut standard penzahiran dan ketelusan yang lebih tinggi, yang seterusnya memperkukuh disiplin pasaran dan mengurangkan maklumat yang tidak tepat. Terdapat juga tawaran nilai yang jelas dalam kewangan Islam untuk pelabur dan penerbit. Bagi pelabur, produk kewangan Islam menawarkan pelbagai portfolio dan peluang pelaburan baharu dalam kelas aset baharu ini. Bagi penerbit pula, kewangan Islam memberi akses kepada sumber dana dan mudah tunai baharu dan juga pilihan pengurusan risiko yang baharu.

Sebagai sebahagian daripada langkah berterusan untuk memperkuh daya tahan kewangan Islam, Bank Pembangunan Islam (Islamic Development Bank, IDB) dengan kerjasama Lembaga Perkhidmatan Kewangan Islam (Islamic Financial Services Board, IFSB) telah menubuhkan Pasukan Petugas Kewangan Islam dan Kestabilan Kewangan Global pada tahun 2008 untuk mengkaji dan mencadangkan syor tertentu berhubung dengan peranan dan sumbangan kewangan Islam dalam menggalakkan kestabilan kewangan global. Pasukan tersebut juga menggariskan bidang yang akan memperkuat infrastruktur kewangan Islam yang termasuk penyediaan infrastruktur pembangunan bagi pengurusan mudah tunai dan krisis dalam sistem kewangan Islam.

Dalam dekad ini, langkah mengantarabangsakan kewangan Islam secara lebih giat turut diiringi oleh corak baharu kesalinghubungan ekonomi dan kewangan global. Ini jelas dalam hubungan lebih erat antara Asia dengan Timur Tengah dalam pelbagai bidang perdagangan dan pelaburan sejak beberapa tahun kebelakangan ini.

Rantau Asia dan Timur Tengah semakin diakui sebagai rantau pertumbuhan yang dinamik dalam ekonomi global. Kedua-dua rantau ini mempunyai sejarah hubungan perdagangan rapat yang semakin berkembang dengan adanya Laluan Sutera lama, yang menjadi penghubung global utama antara tamadun purba Timur dengan Barat sehingga ke abad 14. Kewangan Islam kini telah menggiatkan kembali hubungan ekonomi tersebut menerusi pengukuhan hubungan kewangan antara Asia dengan Timur Tengah, iaitu trend yang akan saling memperkukuh prospek pertumbuhan. Kemunculan pusat kewangan baharu di Asia dan Timur Tengah serta peningkatan integrasi antara kedua-dua pusat itu telah merintis jalan bagi Laluan Sutera Baharu. Ia juga membuka peluang untuk ekonomi maju menjalin hubungan kewangan yang lebih erat dengan rantau pertumbuhan Asia dan Timur Tengah yang dinamik.

Kewangan Islam berada pada kedudukan yang baik untuk meraih manfaat daripada Laluan Sutera Baharu memandangkan infrastruktur sokongan telah sedia ada. Rangka kerja pengawalseliaan dan perundangan kewangan Islam yang diperlukan juga telah dirumuskan, bukan sahaja di negara-negara Asia dan Timur Tengah bahkan di peringkat antarabangsa. Usaha untuk menguatkuasakan piawaian kehematan bersama telah mencapai kemajuan yang menggalakkan dengan penubuhan badan penetapan piawaian berhemat iaitu IFSB pada tahun 2002 di Malaysia. Usaha ke arah menyeragamkan tafsiran Syariah dan isu-isu berkaitan dengan pengiktirafan bersama kini berada pada peringkat terakhir untuk dimuktamadkan.

Hari ini, Malaysia mempunyai sistem kewangan Islam yang komprehensif dan maju termasuk sektor perbankan dan takaful yang teguh serta pasaran modal dan pasaran wang Islam yang kukuh dan beroperasi selari dengan sistem konvensional. Pasaran sukuk kami adalah yang terbesar di dunia. Sistem kewangan Islam di Malaysia juga disokong sepenuhnya oleh rangka kerja Syariah, perundangan serta pengawalseliaan yang komprehensif bagi memastikan kekukuhan dan kestabilan sistem kewangan tersebut. Kami juga berusaha membangunkan modal insan bagi memastikan kumpulan tenaga kerja mahir dan pakar adalah mencukupi untuk menyokong pembangunan kewangan Islam. Untuk tujuan ini, Malaysia telah menubuhkan Pusat Pendidikan Kewangan Islam Antarabangsa (INCEIF) dan Akademi Penyelidikan Syariah Antarabangsa dalam Kewangan Islam (ISRA) bagi menyokong pendidikan dan penyelidikan lanjutan dalam kewangan Islam.

Dengan industri perkhidmatan kewangan Islam kini lebih maju, yang meliputi institusi kewangan dan pasaran Islam yang dibangunkan dengan baik, inisiatif liberalisasi yang lebih agresif telah dilaksanakan dalam sektor ini bagi mengukuhkan saling hubungan Malaysia dengan pasaran kewangan lain. Ini juga telah diperkukuh oleh liberalisasi selanjutnya terhadap akaun modal imbangan pembayaran dan pelaksanaan langkah cukai yang neutral. Inisiatif-inisiatif ini bertujuan untuk memperkukuh perdagangan dan pelaburan merentas sempadan melalui kewangan Islam.

Kesimpulan

Izinkan saya mengakhiri ucapan saya dengan memperkatakan mengenai tiga trend utama yang wujud dalam ekonomi dunia dan sistem kewangan antarabangsa. Melangkah ke hadapan, peranan Asia dalam ekonomi global, agenda pembaharuan pengawalseliaan antarabangsa dan pembangunan serta pengembangan kewangan Islam dilihat sebagai mempunyai pengaruh yang besar terhadap ekonomi dan sistem kewangan global. Sambil kita menghadapi persekitaran yang pesat berkembang, trend baharu ini perlu diberi perhatian dalam membentuk ekonomi global dan aturan kewangan yang jauh lebih baik daripada apa yang kita ada hari ini.